

Nr 103.

Af herrar **Johansson** i Jönköping och **Leander**, om *skrifvelse till Kungl. Maj:t angående inskränkning af detaljhandeln med brännvin å landsbygden och i vissa städer.*

1905 års förordning om försäljning af brännvin och 1907 års beslut om aflösning af vissa privilegierade utskänkingsrättigheter ha förorsakat en betydande nedgång af antalet ställen å landsbygden, där detaljhandel med brännvin idkas.

Försäljningsåret 1904—1905 funnos endast 4 län — Uppsala, Södermanlands, Västernorrlands och Jämtlands — där å landsbygden, köpingar med brännvinsförsäljningsbolag ej inberäknade, ingen ständigt rättighet till brännvinsförsäljning var upplåten. Numera, sedan alla dylika rättigheter upphört jämväl inom Kronobergs, Gottlands, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs, Göteborgs och Västerbottens län, har antalet län, där landsbygden på sådant sätt är »torrlagd» stigit till 12. I Östergötlands, Jönköpings, Kalmar, Blekinge och Norrbottens län förekomma å landsbygden endast privilegierade rättigheter, sammanlagdt 7 till antalet. I Hallands samt Göteborgs och Bohus län finnas tillsammans 3 klubb rättigheter å landsbygden. I Älfsborgs län är å landsbygden utom 2 privilegierade rättigheter blott en rätt till detaljhandel med brännvin (utskänkning) medgifven. Endast i återstående 4 län — Stockholms, Skaraborgs, Kristianstads och Malmöhus — finnes å landsbygden något större antal brännvinsförsäljningsrättigheter upplåtna. Sålunda finnas:

i Stockholms län 10 dylika rättigheter, däraf 4 till klubbar,

i Skaraborgs län 8, däraf en privilegierad och 4 klubb rättigheter,

i Kristianstads län 18, däraf 7 privilegierade, och

i Malmöhus län ej mindre än 38, däraf 11 privilegierade.

Från de län, där brännvinsförsäljningsrättigheter å landsbygden blifvit indragna, har man ei sport någon som helst klagan öfver däraf uppkomna olägenheter. I dess ställe har det från flera håll vitsordats, att de minskade tillfällena till brännvinsförtäring varit till ovedersäglig fromma för ordning, nykterhet och välstånd och att äfven personer, hvilka förut å utminuteringslokalerna och krogarna nedlagt större eller mindre del af sin arbetsförtjänst, gifvit tillkänna sin tillfredsställelse med de ändrade förhållandena.

Anledningen hvarför i Skåne det ansetts nödigt att så att säga öfversälla landsbygden med brännvinsförsäljningsställen är svår att inse. Sannolikt har tillräckligt intresse för inskränkning af dessa ställens antal icke förelegat hos de beslutande myndigheterna. Möjligen kan en bättre sakens ordning vinnas, därest s. k. lokalt veto införes. Oss synes dock, att en kraftigare åtgärd härvidlag kan och bör vidtagas, nämligen förbud mot upplåtande å landsbygden af annan än tillfällig detaljhandel med brännvin. Den landsdel, som däraf egentligen skulle drabbas, eller Skåne, har ju så många städer och så utvecklade kommunikationer, att ett dylikt förbud icke kan anses vålla någon svårighet för den brännvinskonsumerande allmänheten att tillfredsställa sitt begär efter spritdrycker, allra minst så länge de i Skåne befintliga 18 privilegierade rättigheterna fortfarande.

Det kunde jämväl ifrågasättas att förbjuda detaljhandeln med brännvin i de småstäder, hvilka i föga annat än namnet skilja sig från stations- eller municipalsamhällen. En sådan åtgärd låter sig dock icke omedelbart vidtagas med hänsyn till dessa städers ekonomi. Det skulle icke heller vara förenligt med rättvisa att låta en del städer bibehålla och en annan del förlora sina inkomster af brännvinshandlingen.

Hvad angår inskränkning i städernas brännvinsförsäljningsrättigheter i allmänhet, blir detta tydligen en senare fråga, som kan upptagas till behandling, först sedan den kommitté, som är sysselsatt med utredning af hithörande ämnen, hunnit afsluta sina arbeten och afgifva sitt betänkande.

Det finnes emellertid en stad, Tidaholm, med rättigheter från den 1 januari 1910, hvarest någon brännvinshandel förr icke någonsin eller åtminstone icke under de senaste årtiondena förekommit. Flera andra förutvarande köpingar och municipalsamhällen ha äfven sökt och flera torde — särskildt för undslippande af vägunderhåll — komma att söka stadsrättigheter, och sannolikt är väl att åtminstone en del af dessa ansökningar komma att bifallas. Någon anledning att låta sådana nytillkommande

städer komma i åtnjutande af högre andel af brännvinsförsäljningsmedel, än som tillkommer landtkommuner, torde endast förefinnas, om den nya staden utgjorde en af de köpingar, hvilka omförmälas i näst sista stycke af öfvergångsbestämmelser i 1905 års brännvinsförsäljningsförordning; i sådant fall synes en nytillkommen stad böra åtnjuta del af brännvinsförsäljningsmedlen i likhet med annan stad intill den 1 januari 1926.

På grund af hvad vi sålunda anfört, hemställa vi vördsamt,

att Riksdagen ville besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täckes låta verkställa utredning därom, huruvida upplåtandet af annan rätt till detaljhandel med brännvin än tillfällig må kunna förbjudas eller väsentligen inskränkas å landsbygden och i städer, hvilka icke före den 1 januari 1910 inträdt i utöfning af stadsrättigheter, samt för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill en sådan utredning kunde föranleda.

Stockholm den 27 januari 1910.

Robert Johansson.

Ulrik Leander.